

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลป่าบอน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

จัดทำโดย
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบอน

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทย ให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบอน ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลด้านศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

.....

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒-๕
บทที่ ๒ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๖-๘
บทที่ ๓ ภาพถ่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น	๙-๑๖

บทที่ ๑

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. วัตถุประสงค์

๑.๑ เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

๑.๒ เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

๑.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ให้ความหมายภูมิปัญญาไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนึกงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิต ของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้นั้นเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหมตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่คนควรรวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้โดยถ่ายทอดจาก คนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ตีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำมาแก้ไข ปัญหาและพัฒนาชีวิตได้

สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆอาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การแก้ปัญหการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธิ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเองต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด

สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิธีฐานาคราไฟ ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

๑.๓ ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ

๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้านดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคม

ภายนอก

๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะได้กำหนดท่าที่การทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

๑.๔ ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้ (Knowfedge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และ พฤติกรรม (Behaviar)

๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต

๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อคงความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม

๕. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่างๆ

๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง

๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

๑.๕ การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยีโดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และการประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย

๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment:LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกลั่นกรอง/การแปรรูป/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๔. ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย,การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบทอดแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๑.๖ ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ
๗. สาขาศิลปกรรม
๘. สาขาการจัดการองค์กร
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี
๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนาคณะธรรมจริยธรรมค่านิยมความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

สภานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) จัดแบ่งสาขาภูมิปัญญาไทย ออกเป็น ๑๐ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งตนเองในภาวะการณ์ต่างๆ ได้

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตรา และโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ

๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม

แบบทะเบียนข้อมูลภูมิปัญญา

สาขาที่ ๑

ประเภทภูมิปัญญา ด้านเกษตรกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายการิม แปแนะ	หมู่ ๔ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	ปุ๋ยหมักชีวภาพ / สวนเศรษฐกิจพอเพียง	ใช้เป็นอาหารพืช / ปรับปรุงดิน
๒	นายบาเหม สาเมาะ	หมู่ที่ ๔ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	เพราะเห็ด / ทำปุ๋ยหมัก	ใช้ประกอบอาหาร/ ใช้เป็นอาหารพืช / ให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจด้านการเกษตร

สาขาที่ ๒

ประเภทภูมิปัญญา ด้านหัตถกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายดิอราเซะ โต๊ะเด็น	หมู่ที่ ๑ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	เฟอร์นิเจอร์จากรากไม้	ของใช้ในบ้าน / ตกแต่งบ้าน
๒	นางสาวแอเสาะ เจะนิ	๖๘ หมู่ที่ ๕ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	ทำบุหงาซีเร๊ะ (ขันหมากพลู)	ใช้ในการแห่ขบวนขันหมาก

สาขาที่ ๓

ประเภทภูมิปัญญา ด้านอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายมะสุตริ มะ	๑๒ หมู่ที่ ๑ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	ตัดเย็บชุดมลายู ด้วยจักรอุตสาหกรรม ส่งขายตามร้านหรือที่ลูกค้าสั่ง	เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า สำหรับพี่น้องมุสลิม

สาขาที่ ๔

ประเภทภูมิปัญญา ด้านการแพทย์ไทย

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายณัฐวุฒิ เจะเกาะบะ	๘๑/๒ ม. ๕ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	หมอแพทย์แผนไทย การทำน้ำมันสมุนไพร และนวดแผนไทย	ทำน้ำมันสมุนไพรจำหน่าย และนวดแผน ไทย

สาขาที่ ๕

ประเภทภูมิปัญญา ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายนาแว แยนา	พื้นที่ปกปักทรัพยากรตำบลป่าบอน หมู่ที่ ๓ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี	เป็นผู้นำดูแลพื้นที่ป่าปกปักทรัพยากรท้องถิ่น โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้โบราณ

สาขาที่ ๖

ประเภทภูมิปัญญา ด้านศิลปกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายแหวฮามะ หะยีสูลง	หมู่ที่ ๑ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	การขับร้อง/แสดงดีเกฮูลู	ความบันเทิง /ให้ความรู้เยาวชนรุ่นหลัง
๒	นายอาบูฮาซัน บาฮอ	หมู่ที่ ๑ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	อานาเซตกอมปิง (ดนตรีเคาะจังหวัด)	ความบันเทิง /ให้ความรู้เยาวชนรุ่นหลัง

สาขาที่ ๗

ประเภทภูมิปัญญา ด้านภาษาและวรรณกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายสะแปอิง มะโระ	๔๒ ม.๑ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	การบรรยายธรรมด้านศาสนาด้วยภาษามลายูและภาษาอาหรับ	ประชาชน เยาวชนมีความรู้ด้านภาษามลายูกลาง (รูมี) และความหมายของคัมภีร์อัล-กุรอ่าน
๒	นายมะซุเฮะ ดอเลาะ	๒๐/๑ ม.๔ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	การบรรยายธรรมทางศาสนาด้วยภาษามลายูและภาษาอาหรับ การแปลภาษาอาหรับ	ประชาชน เยาวชนมีความรู้ด้านภาษามลายูและความหมายของคัมภีร์อัล-กุรอ่าน

สาขาที่ ๘ ด้านอื่นๆ

ประเภทภูมิปัญญา ด้านอาหารพื้นบ้าน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายนุমান บาเหม	หมู่ที่ ๒ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	ข้าวหลาม / ไก่กอและ	เป็นอาหาร / อาชีพเสริม
๕	นางแวเยาะ ยามูยิมะ	หมู่ที่ ๕ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	ขนมร่วงผิง / ขนมซาลาเปา	เป็นอาหาร / อาชีพเสริม

สาขาที่ ๘ ด้านอื่นๆ

ประเภทภูมิปัญญา ด้านความเชื่อ และพิธีกรรม

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	สถานที่ดำเนินการ	ชื่อภูมิปัญญา	การใช้ประโยชน์
๑	นายมะซูเฮะ ดอเลาะ	๒๐/๑ หมู่ที่ ๔ ต.ป่าบอน อ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี	พิธีการโกนผมไฟ (ตานอฆาโมะ) และ เปิดปากเด็กแรกเกิด (บุกอมูโละ)	เป็นการสร้างความสบายใจ กำลังใจ ให้แก่บิดามารดาของเด็กแรกเกิด

ภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาที่ ๑ ด้านเกษตรกรรม

๑ ชื่อ-สกุล นายการิม แป้นะ

ที่อยู่ ๑๘/๓ หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

กิจกรรมเด่น เกษตรผสมผสานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สาขา เกษตรกรรม

๑ ชื่อ-สกุล นายบาหม สาเมาะ

ที่อยู่ ๒๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

กิจกรรมเด่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

สาขา เกษตรกรรม

สาขาที่ ๒. ด้านหัตถกรรม

๑ ชื่อ-สกุล นายดีอราเซ โต๊ะเต็น

ที่อยู่ ๓๙/๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

กิจกรรมเด่น การทำผลิตภัณฑ์จากรากไม้ / ไม้ไผ่

สาขา หัตถกรรม

๔.๒ ชื่อ-สกุล **นางสาวแอสาะ เจะนิ**
 ที่อยู่ **๖๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐**
 กิจกรรมเด่น **การทำบุหงาซีรี๊ะ (ขันหมากพลู โบราณของชาวมุสลิม สำหรับใช้ในการแห่ขบวน**
ขันหมาก
 ของเจ้าบ่าว เจ้าสาว)
 สาขา **หัตถกรรม**

สาขาที่ ๓ ด้านอุตสาหกรรม

๑. ชื่อ-สกุล นายมะสุตรี มะ
ที่อยู่ ๑๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
กิจกรรมเด่น การตัดเย็บชุดมลายู
สาขา อุตสาหกรรม

สาขาที่ ๔ ด้านการแพทย์ไทย

๑. ชื่อ-สกุล นายณัฐวุฒิ เจงเกาะบะ
 ที่อยู่ ๖๑/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าบอน อำเภอดงหลวง จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
 กิจกรรมเด่น นวดแผนไทย และการทำน้ำมันหอมระเหยสมุนไพร
 สาขา อุตสาหกรรม

สาขาที่ ๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อ-สกุล นายนาแว แยนา

ที่อยู่ ๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลป่าบอน อำเภอกงหรา จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

กิจกรรมเด่น การส่งเสริมดูแลพื้นที่ปกปักษ์ทรัพยากรตำบลป่าบอน (มีความรู้ด้านพันธุ์ไม้ประจำถิ่น

สาขา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาขาที่ ๖ ด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อ-สกุล นายอาบูฮาซัน บาฮอ

ที่อยู่ ๗๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

กิจกรรมเด่น ดนตรีพื้นบ้าน “กอมปิง” (ดนตรีฮาลาล)

สาขา ดนตรีพื้นบ้าน

๒. ชื่อ-สกุล นายแวฮามะ หะยีสุหลง

ที่อยู่ ๑๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐

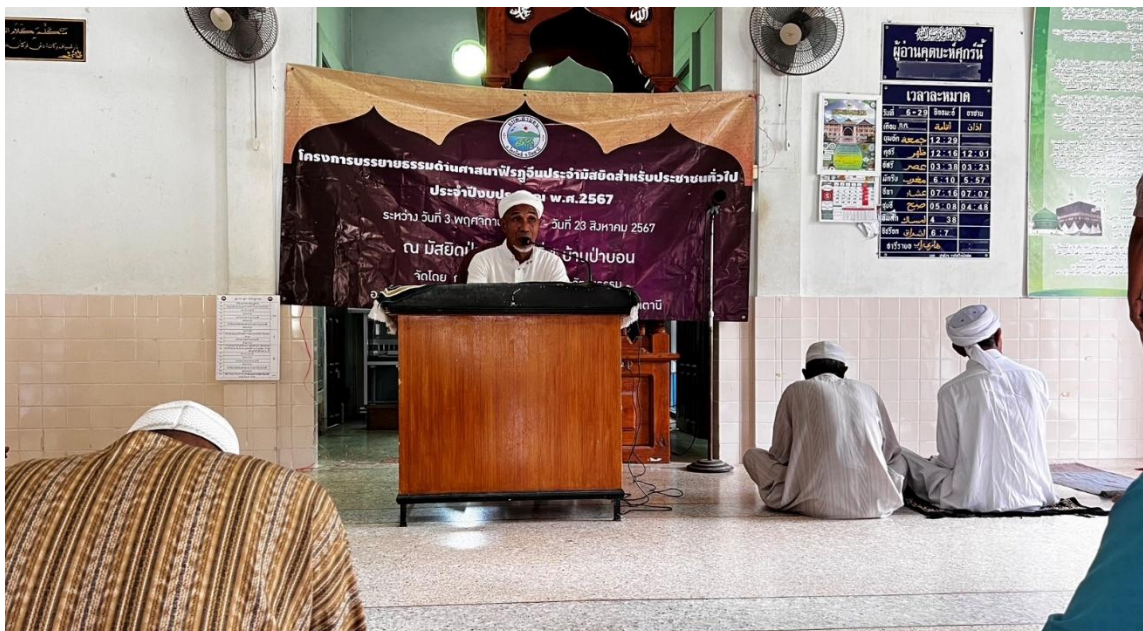
กิจกรรมเด่น ดนตรีพื้นบ้าน “กอมปิง” (ดนตรีฮาลาล)

สาขา ดนตรีพื้นบ้าน

สาขาที่ ๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม

๑. ชื่อ-สกุล นายสะแปอิง มะโระ
 ที่อยู่ ๔๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลป่าบอน อำเภอกอกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
 กิจกรรมเด่น การบรรยายธรรมด้านศาสนาด้วยภาษามลายู และภาษาอาหรับ
 สาขา ภาษาและวรรณกรรม

๒. ชื่อ-สกุล นายมะซูเฮะ ดอเลาะ
 ที่อยู่ ๒๐/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
 กิจกรรมเด่น การบรรยายธรรมทางศาสนาด้วยภาษามลายูและอาหรับ การแปลภาษาอาหรับ
 สาขา ภาษาและวรรณกรรม

สาขาที่ ๘ ด้านอื่นๆ ด้านอาหารพื้นบ้านประจำถิ่น

๑. ชื่อ-สกุล นายนุมาน บาเหม
ที่อยู่ ๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลป่าบอน อำเภอกอโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
กิจกรรมเด่น การทำข้าวหลามไก่ออกและ
สาขา อาหารพื้นบ้าน

๒. ชื่อ-สกุล นางแวเยาะ ยามูยิมะ
ที่อยู่ ๑๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าบอน อำเภอกอโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
กิจกรรมเด่น การทำขนมโบราณพื้นบ้าน เช่น ขนมตะเกียง ขนมร่วงผึ่ง/ทำขนมซาลาเปา
สาขา อาหารพื้นบ้าน

สาขาที่ ๘ ด้านอื่นๆ ด้านความเชื่อ พิธีกรรม

๑. ชื่อ-สกุล นายมะซูเฮะ ดอเลาะ
 ที่อยู่ ๒๐/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลป่าบอน อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๒๐
 กิจกรรมเด่น พิธีการโกนผมไฟ (ตานอฆาโมะ) และ เปิดปากเด็กแรกเกิด (บุกอมูโละ)
 สาขา ความเชื่อ และพิธีกรรม

พิธีโกนผมไฟ

พิธีเปิดปากเด็ก

